

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon interurban 115

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Nova vlada.

Od četrta, 23. februarja, imamo novo vlado. Štirinajst dni je trajala kriza. Štirinajst dni se je vršil boj med voditelji strank za vlado in moč v državi. Štirinajst dni je besnela borba po časnikih ter so se razvemale strankarske strasti. Tri tedne se je brez parlamentarnega dela porabljal in tratil čas v medsebojnih razgovorih in praskah. In kako se je navsezadnje to končalo? Vrnila se je prejšnja vlada z nekaterimi osebnimi spremembami.

Radič in Pribičević poražena na celi črti!

Vrnitev prejšnje vladine koalicije s prejšnjo vladino sestavo pomenja velik poraz Radič-Pribičevićeve kmetske demokracije. Za ta poraz se naj Radič zahvali svojemu kompanjonu Pribičeviću. Tako se godi vsakemu, ki si privzame skrahiranega kompanjona: posledica je, da tudi sam skrahira. Pribičević je s svojo politiko doživel konkurs in da bi se v tej krizi rešil popolnega propada, se je oklenil Radiča. Drži se ga tako trdno, kakor starikava nevesta ne pusti iz rok ženina, ki predstavlja zadnje njeno upanje.

Združena firma Radič-Pribičević je tekom krize vrgla na politično bojišče vse svoje toliko proslavljene kmetsko-demokratske vrednote, pa je vse zgubila. Vse je stavila na kocko, pa je vselej in povsod propadla. Navidez je zahtevala koncentracijo vseh strank, v resnici pa je to koncentracijo z neizpolnjivimi zahtevami preprečila, ker je hotela izzvati nove volitve. Širokoustila se je, da je ona edina braniteljica parlamentarizma in demokracije, pa je predlagala generala za ministrskega predsednika ter tako delala za diktaturo. Tako se je razgalila do dna svoje nazadnjaške, samo po vladi in moči hlepeče duše.

Politična kompanija Radič-Pribičević je vodila politično igro tako nespretno, da je moral priti poraz. Komu pri tem pripada večja krivda, ali Radiču ali Pribičeviću, nas ne zanima. Kako sedaj Radič v svojem srcu sodi o svoji ponesrečenosti zvezi s Pribičevićem, nas tudi ne zanima. Pripomniti pa je treba, da časniki niso poročali o tem, da bi bil Radič pretekli četrtek zvečer, ko se je po sestavi nove vlade odpeljal iz Beograda v Zagreb, pri slovesu dal Pribičeviću poljub. In Radič daje rad politične poljube.

Združena demokracija razbita.

Radič in Pribičević sta na svojo vabo demokracije vlovila tudi Davidoviča. Sestavil se je nekak izvršilni odbor združene demokracije, v katerem je poleg Ra-

diča, Pribičevića in zemljeradniškega voditelja Joce Jovanoviča tudi bil Ljuba Davidovič. Zapleten v to mrežo, je Davidovič vodil borbo proti prejšnji vladi Vukičević-Marinkovičevi ter v klubu demokratske stranke dosegel obsodbo te vlade. Vsled tega je prišlo do odstopa demokratskih ministrov, kateremu je sledila ostavka cele vlade.

Potek krize je Davidoviču dokazal, koliko so vredne Radič-Pribičevićeve fraze o demokraciji, da so to samo votle besede brez vsebine, ki nekaj časa pokajo, pa se kmalu razpočijo. Zdrzniti se je moral Davidovič, ko je videl, da so se vse te fraze razpočile v bobnečo zahtevo po generalski sablji in upeljavi diktature. Davidoviču ni bilo težko, takšnim »demokratom« dati slovo. Šel je k Vukičeviću, ter z njim sestavil vlado. Tako se je združena demokracija razdrla, ker se je nad njo kot Damoklejev meč pojavila generalna sablja, ki sta jo zahtevala voditelja kmetske demokracije. Sedaj Radič in Pribičević s kislim obrazom oznanjata, da imata napram Davidoviču svobodne roke, ker je združena demokracija šla narazen.

Nova vlada ima delovno voljo in sposobnost.

Nova vlada je pravzaprav stara z nekaterimi spremembami. Na čelu ji je zopet Velja Vukičević. Radikalna stranka ni hotela vodstva v parlamentu in v vladi kot najmočnejša stranka dati iz svojih rok. Ker opozicijski voditelji, osobito Radič in Pribičević, o tem niso hoteli voditi računa, so vsi poskusili za koncentracijsko vlado propadli. Iz radikalne stranke se je za nekaj časa kot kraljevi pooblaščenec pojavil dr. Ninko Perić, predsednik narodne skupščine, pa ni uspel s poskusom sestave koncentracijske vlade. Naposled se je vrnil na vlast predsednik radikalnega kluba, Velja Vukičević, ki je iz radikalov, demokratov, SLS in muslimanov sestavil prenovljeno vlado. Velevažno ministrstvo notranjih zadev je prevzel dr. Korošec, voditelj SLS. To ministrstvo, ki je prej dajalo največ povoda za spor med radikalno in demokratsko stranko, se je poverilo voditelju slovenskega naroda, o katerem se z vso upravičenostjo pričakuje, da bo težavno, pa hvalje vredno nalogo rešil z znano svojo razumnostjo, energijo in poštenostjo. Ministrstvo socialne politike, ki ga je prej spretno vodil slovenski poslanec dr. Gosar, je sedaj prešlo v roke Čede Radoviča, prejšnjega ministra notranjih zadev. Ker so demokratski ministri vzeti ne sa-

mo iz kroga Marinkovičevih pristašev, marveč tudi iz vrste Davidovičevih ožjih političnih prijateljev — med katere spadata novi prosvetni minister Milan Grol in minister javnih del Pera Markovič — je upati, da bo za vlado stala celokupna demokratska stranka brez vsakih izjem. Vsled tega je prenovljena vlada močnejša nego prejšnja. Razpolagajoč v parlamentu z več nego dvetretjinsko večino, bode šla na delo za blagor države in ljudstva, na delo, za katero ima sposobnost, pa tudi dobro in pošteno voljo.

Čeprav je bil predpust, so vendar močje opustili vse drugo, pa se razgovarjali o položaju v Beogradu. Dobro je povedal hišni gospodar, ki je dejal:

»Radič in Pribičević sta letos vpriporila najboljšo politično maškarado!«

»Kako to«, je skušal ugovarjati sosed, ki ga je sram, da je svoj čas glasoval za Radiča.

»Takole je: Maškera se preobleče, pa še to neumno, navadno smešno, da ga ni spoznati, in potem dela neumnosti. Na pepelnico pa — se modro držil!«

»No, in Radič?«

»Radič je naredil takole: On se je proglasil za zagovornika demokracije. Radičevske tamburice v Sloveniji, »Kmetški list«, je seveda prav učenjaško razlagal z grškimi besedami, kaj je demokracija. Pravi, da je to načelo, naj ljudstvo po svojih izvoljenih poslancih vlada!«

»Saj to je prav!«

»To je prav! Toda Radič se je oblekel v kričečo obleko zagovornika tega načela. Vse mu je slavo pelo! Kralj sam mu je zaupal, pa mu je celo naročil, naj sestavi tako vlado, po kateri tako vpije. Pa nič mu ni šlo skupaj. Ali vpil je še vedno. Pribičević mu je naročal, kaj sme in kaj ne sme govoriti. Niti v dvor ni smel sam. Ko je videl, da nič ne bo dosegel, je šel v Zagreb se kujat. Beograd ga je zopet povabil, naj gre v vlado, da bodo res izvoljeni poslanci vladali, da bodo i Hrvati v vladi. On je prišel v Beograd in njegov predlog je bil — naj sestavi vlado general! Tak je torej zagovornik načela, naj vlada ljudstvo po svojih izvoljenih! General naj vlada! Zakaj je to rekel? Zato, da bi še med vojaštvo zanesel politiko, zato, da bi tudi Srbi in Slovenci postali politično uničeni, kakor je Hrvate on uničil, da samo zaradi njega ne pridejo v državi do veljave.

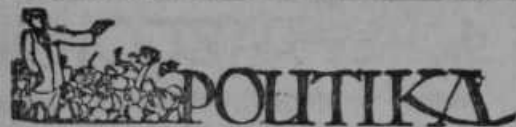
Tako je Radič nastopil svoj političen pustni torek, s takim predlogom, ki smešni vse državljane, češ, da naj jih vlada

sablja kot nerazsodno maso, je doigral svojo predpustno politično igro. Zdaj pa ima pepelnico, ki bode trajala še precej dolgo!»

»Pa je bil res neumen, da je masko dol vrgel in se je kot zagovornik ljudske vlade tako javno potegnil za to, naj generali vladajo. Zdaj se ne sme več imenovati zagovornika ljudske vlade, zdaj bo odložil tamburico in bode vzel v roko bridko sabljico«, je končno spoznal njegov bivši volilec.

»In kaj sedaj, možje? Oni bodo še nadalje po svojih agentih in po svojem listu govorili staro pesem, vendar je potrebno, da vidijo Radiča vsi tisti, ki so mu do zdaj še zaupali, kakšen je sedaj, ko je svojo masko dol vrgel! Povejmo vsem, ki še niso spregledali, da tisti, ki Radiča podpirajo, hočejo uničiti najvišjo pravico naše svobode, da volimo poslance, ki branijo naše pravice in delajo postave, pa hočejo, da nam pravico seka in postave piše vojaška sablja! Čast vojaštvu v brambi domovine, gospodarstvo in vodstvo države pa bodi v rokah naroda samega! Povejmo to vsem, da bodo vsi slepi izpregledali!«

»Bomo«, so sklenili.

V DOMAČI DRŽAVI.

Vukičevićeva vlada.

Predsednik ministrskega sveta: Velja Vukičević — radikal.
 Minister za notranje zadeve: dr. Anton Korošec — Jugoslovanski klub.
 Minister za zunanje zadeve: dr. Voja Markinkovič — demokrat.
 Minister za vojsko in mornarico: general Stevo Radžič — izven strank.
 Minister za finance: dr. Bogdan Markovič — radikal.
 Minister za prosveto: Milan Grol — demokrat.
 Minister za promet: Svetislav Milosavljevič — radikal.
 Minister za trgovino in industrijo: dr. Mehmed Spaho — musliman.
 Minister za socialno politiko: Čeda Radovič — radikal.
 Minister za pravosodje: Milorad Vujičić — radikal.
 Minister za javna dela: Pera Markovič — demokrat.
 Minister za agrarno reformo: dr. Vlada Andrič — radikal.
 Minister za kmetijstvo in vode: dr. Svetozar Stankovič — radikal.
 Minister za verstvo: Milan Simonovič — radikal.
 Minister za gozdarstvo in rudarstvo: dr. Aca Miovič — demokrat.
 Minister za pošto in brzojav: Vljako Kocič — radikal.
 Minister za zdravstvo: dr. Dobrivoj Geropopovič — radikal.
 Minister za izenačenje zakonov: dr. Ilija Šumenkovič — demokrat — ob enem zastopnik zunanjega ministra.

Dr. Koroščekov program: Red in zakonitost v upravi! Naš voditelj dr. Korošček vodi sedaj kot notranji minister upravo cele naše države. Vemo, da to ni lahko, posebno, ker so svoječasne vlade, v katerih so sedeli Pribičević in Radič, uvedle

v državno upravo veliko korupcijo, ki še ni v celoti iztrebljena. Dr. Korošček je povedal svoj program zelo na kratko: »Red in zakonitost hočem!« S svojo močno roko bo posegel vmes, pa bo uredil našo državo tako, da bodo zadovoljni tudi Srbi, Hrvati in mi Slovenci! Saj je jasno, da smo potrebovali moča, ki bo upravo države spravil na pot reda in zakonitosti! Veseli bomo, da je ta mož naš voditelj dr. Korošček!

Notranji minister g. dr. Anton Korošec. (Slika je posneta ob priliki potovanja g. dr. Korošca v inozemstvo.)

Pomoč gladnim v Hercegovini. Na prvi seji nove vlade se je govorilo pred vsem, kako odpomoči gladujočim v Bosni in v Hercegovini. Določila se je izdatna, 10-milijonska podpora. Za najnujnejše slučaje se sme nakazati žito in podpora, drugače pa se uporabi denar v to, da se oskrbi ljudem delo in zaslužek. Celotni Radič je moral priznati, da je vlada v tem oziru storila več kot svojo dolžnost!

Demokratske Unije — ni je! To pesem poje danes Radič. Demokratska Unija — zveza je seveda s tem, ko je Davidovič šel v vlado, razpadla. Odbor je imel nekaj sej in sedaj — nema ga više! Ni čuda, da sta Pribičević in Radič vso svojo jezo spustila na Davidoviča, ki zdaj spoznava, koliko so bili vredni Radičevi poljubi.

Narodna skupščina zboruje. Za včeraj v sredo je bila sklicana narodna skupščina. Dela ima čez glavo. Posebno proračun bo treba naglo predelati. Vsaki dan bodo tri seje, dve čez dan in ena ponoči. Poleg tega se bo izpremenil poslovnik, ki bo določal krajše razpravljanje. To bo nekaj za Radiča.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Madžarska jih dobi po prstih! Majhna Madžarska se nikakor ne more privaditi svojemu položaju in misli, da je še vedno tako mogočna, kot je bila v Avstro-Ogrski, kjer je že tudi delala tako, kakor da je že cela država — ogrska last. Zdaj se je zvezala z Italijo, s katero sta se na tihem domenili, da bo Italija oborožila Ogrsko za vojno. Pod raznimi lažnjivimi naslovi so Italijani res pošiljali orožje na Madžarsko. Pa so jih pri tem zalotili, ravno ko je šel vlak strojnih pušk preko Avstrije pri št. Gothardu na Madžarsko. Seveda so se sosedne države, tudi naša, nad tem oboroževanjem pritožile. In dru-

štvo narodov, ki te dni zboruje, obravnava celo zadevo. Madžarska pa je hotela zakriti, da je dobila iz Italije one bivše avstrijske strojne puške, ki bi jih že zdavnaj morali uničiti, a so jih skrili. Zato je odredila, da so te dni na javni dražbi vse zapaženo strelno orožje prodali kot staro železo. Predsednik društva narodov, Kitajec po rodu, je brzojavno protestiral proti tej nakani. Madžarska se je čutila silno užaljeno in je zagrozila, da izstopi iz društva narodov. V smislu mirovne pogodbe pa bode Madžarska zopet prišla pod strogo vojaško nadzorstvo. — Prav se ji zgodi!

Avstrija in Italija v sporu. V avstrijskem parlamentu so nekateri poslanci stavili vprašanje, če vlada ve, kako Mussolini zatira nemške državljane v Tirolah. Kancler Seipl je odgovoril, da sicer ve za to, da se pa žal ne more vmešavati v notranje razmere, pač pa poziva Italijo, naj spoštuje najpriprostejše pravice človeštva. Seveda je ta beseda napravila velikansko razburjenje v Italiji. Časopisi kar bruha jeze. Mussoliniju je vzelo sapo, bo odgovoril šele čez nekaj dni, italijanski zastopnik na Dunaju je bil takoj odpoklican. Seveda vojne zavoljo tega še ne bo, ali res pa je, da je Italija v zadregi pred celim svetom, ki ve, da se enake krivice godijo tudi Slovincem.

Vse v italijansko žrelo! Italijani so se odločili, da vse narodne manjšine spravijo v svojo bisago, češ, da 40milijonski narod mora nekaj stotisoč druge narodnosti kar požreti! Pa mislimo, da mu bi obležali v želodcu.

Rumunski zunanji minister še vedno potuje. Titulescu potuje in si ogleduje in razgovarja. Baje bo prišel na Francoskem skupaj tudi s princem Karlom. Morda pa se ta mučna zadeva vendarle zaključi. Titulescu je uvidel, da ne bode dobro, če bi šla Rumunija z Italijo.

Anglija za mir! Anglija deluje zdaj na to, da se Italijo, ki tako rožlja s sabljo, popolnoma v kot potisne, da bo mirna. Tudi Rothemere, ki je svoj čas napravil toliko agitacijo za Madžarsko, je utihnil.

V Franciji volilni boj! Vse večje stranke so že začele z agitacijo. Pripravljajo najhujšo borbo, prav na ameriški način.

Indija hoče svobodo! V Indiji so začeli domačini za svobodo velik boj. Tudi v drugih delih sveta, kjer so Indijci, so začeli isti z največjo vnemo boj za svobodo Indijo.

Rusija je uboga! Hotela je zbrati doma veliko državno posojilo, ker ga drugod ni dobila, pa ga ni mogla. Boljševizem je naredil vso Rusijo — beraško.

Družba sv. Mohorja leta 1927.

Konec.

100. Gornja Polskava 65	4.444
101. Javor pri Prevaljah	4.400
102. Spodnja Polskava 59	4.355
103. Sv. Križ na Slatini 113	4.304
104. Laporje 94	4.303
105. Št. Ilj v Slov. gor. 118	4.203
106. Bele vode 13	4.199
107. Trbonje 69	4.190
108. Skale 83	4.174
109. Kamnica 109	4.148
110. Ljutomer, Cezanjevci 146	4.131
111. Ptuj, mestna nadžupnija 130	4.090